

Jiří Flousek, Božena Gramsz, Tomáš Telenský: Ptáci Krkonoš – atlas hnízdního rozšíření / Ptaki Karkonoszy – atlas ptaków lęgowych 2012–2014

Kniha o ptácích hnízdících v Krkonoších je asi nejen v naší ornitologické literatuře mimořádná. A to především obsahem, ale i svými rozměry, vynikajícím grafickým designem a jeho provedením (Gentiana Jilemnice). Běžné ornitologické monografie jednotlivých územních celků, kterých máme v naší literatuře již desítky, hodnotí zpravidla změny ve výskytu a početnosti druhů na základě starších literárních údajů – někdy bohužel ani to ne. Nový krkonošský atlas je prvním, který posuzuje změny v ptačím osídlení s kompletními staršími literárními údaji, a také s výsledky získanými stejnou metodikou před 20 lety (1991–94), vyhodnocenými v prvním krkonošském atlase ptáků v r. 1999.

Úvodní části jsou velmi podrobné a obsahují z hlediska zpracování výskytu jednotlivých druhů nezbytné údaje o geografických a ekologických podmínkách určujících možnosti druhového výskytu a přežívání, o metodice získávání dat a tím i jejich validitě. Hlavní část knihy přirozeně tvoří představení výskytu druhů, provedené jednotným způsobem. Kapitoly (Charakteristika výskytu, Prostředí, Ohrožení a početnost, Vývoj populace, Problémy

a ohrožení) jsou zpracovány jen v několika řádcích, ale s textem při vši stručnosti vždy naprosto výstižným. Na protilehlé

stránce text doplňuje názorná grafika. Hlavní jsou mapy hnízdního rozšíření v letech 2012–14 a porovnání s výskytem v období 1991–94, k tomu diagram výškového rozšíření (po 100 m), a kde to bylo možné, i graf změn početnosti. A tak v knize názorně vidíme mizení všech lesních hrabavých ptáků (Galliformes), zejména – přes introdukční pokusy – tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*), nebo naopak zvýšení početnosti straky obecné (*Pica pica*) s pronikáním do nejvyšších hřebenových poloh a podobně u mnoha dalších druhů. V kapitole Problémy a ohrožení bohužel nezbyvá autorům zpravidla než konstatovat, že se tak děje a proč. Škoda, že nemáme podobné zpracování z hor zatím člověkem méně ovlivňovaných (např. z Beskyd).

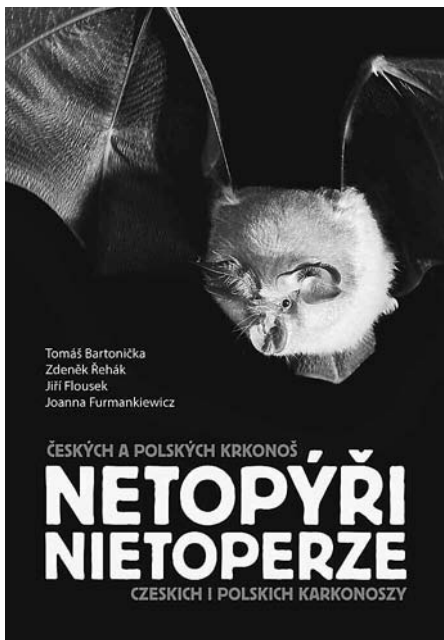
Kniha má řadu zvláštností, které zde stojí za zmínku. Samozřejmě organizování práce, kterou v průběhu téměř 30 let podnikli dva hlavní autoři a koordinátoři (J. Flousek a B. Gramszová) za spoluúčasti desítek mapovatelů. Dále vzorný příklad přeshraniční spolupráce nejen při koordinaci terénních prací, ale i paralelních českých a polských textů. Rovněž početný fotografický doprovod, nikdy samoúčelný. Proto byl právem na zpracování atlasu získán a účelně využit grant, který umožnil jeho vydání. Bohužel grantem je zároveň vyloučena možnost veřejného prodeje publikace a ne každý – hlavně místní občané a odborní zájemci z jiných míst – má možnost knihu získat. Naštěstí je však přístupná v elektronické verzi na webové stránce <http://ptacikrkonos.krnep.cz/>.

Správa KRNAP Vrchlabí a Dyrekcja KPN Jelenia Góra 2015, 480 str.

Redakce

Další publikace vydané Správou KRNAP

Správa Krkonošského národního parku vydala v letech 2015 a 2016 díky podpoře grantů z Evropské unie a grantů z Islandu, Lichtenštejnska a Norska sérii několika výpravných knih věnovaných vybraným skupinám živočichů obývajících toto pohoří, a také knih fotograficky přibližujících jednotlivé lokality (Krkonoše cestou necestou, Vaněk 2016) nebo ortomapy české i polské části území (Macháčková a kol. 2016; ortomapy jsou letecké snímky zobrazující zemský povrch). Publikace věnované živočichům vydané dvojjazyčně v češtině a polštině jsou součástí širěji zaměřeného projektu s názvem Fauna Krkonoš, zahrnujícího mapování ptáků, motýlů, netopýrů a jelenů na české i polské straně pohoří, který byl spolufinancován Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj z Operačního programu Přeshraniční spolupráce. Knihu o denních motýlech (Čížek a kol. 2015) jsme v Živě již dříve představili (2015, 6: CXXXVIII–CXXXIX) a recenze K. Hudce na publikaci o mapování ptáků je uvedena výše na této stránce. Podobným

způsobem byla zpracována fauna netopýrů (Bartoníčka a kol. 2015); další kniha přibližuje sledování výskytu jelenů využitím telemetrických obojků (Šustr a kol. 2015).

Neprodejné, přístupné zdarma v elektronické podobě na webové stránce www.krnep.cz/knihy-0/.

